

HUFCOWA GAZETKA OKOLICZNOŚCIOWA
Nr 7

JUBILATKA

KOMENDA HUFCA ZHP BYDGOSZCZ-miasto

8 sierpnia 2002

Druhny i Druhowie!

Dzisiaj harcerstwo bydgoskie ma swoje 85 urodziny. 8 sierpnia 1917 roku w salce parafialnej kościoła Św. Trójcy 40 młodych ludzi wraz ze skautmistrem Janem Wierzejewskim zawiązało pierwszą w Bydgoszczy drużynę skautową.

Z rozrzewnieniem i dumą wspominamy tamto wydarzenie. Choć minęło tak wiele lat – harcerstwo nadal trwa i wiernie wypełnia swoje zadania. Harcerska tradycja i harcerskie ideały przetrwały burze dziejowe i tak jak wtedy, 85 lat temu, wierni jesteśmy Harcerskiemu Prawu, służymy Bogu, Polsce i bliźnim.

Z okazji naszego wspólnego Jubileuszu życzymy sobie wszystkiego, co piękne i dobre. Życzymy sobie wytrwałości, wierności i zgody. Życzymy też sobie dobrej pamięci, która na zawsze przechowa wspaniałe harcerskie przeżycia i w której przetrwają wspomnienia o tych, dzięki którym harcerstwo powstało, przetrwało i rozkwitło.

W imieniu zespołu do spraw obchodów 85-lecia powstania harcerstwa w Bydgoszczy w Dniu Jubileuszu przesyłam wszystkim zuchom, harcerkom, harcerzom, instruktorom, instruktorom, seniorom i sympatykom serdeczne, braterskie, harcerskie pozdrowienia.

CZUWAJ!

hm. Irena Gnap

ZAPowiedzi

ZADANIA PROGRAMOWE 85-lecia

31.08/1.09. Nocny Bieg Pamięci

6-8.09. Harcerskie Pożegnanie Lata – rajd połączony z biwakiem w Półku. Regulamin wkrótce znajdziecie w teczce w KH

INFORMACJE – PROPOZYCJE

- * kapituła Odznaki 85-lecia harcerstwa w Bydgoszczy oczekuje na kolejne prace – biografie przygotowane przez jednostki harcerskie oraz przez instruktorów i seniorów. Przypominamy – termin składania prac upływa 30.09.2002.
- * przygotowania do wystawy 85-lecia
Zgodnie z planem wystawę organizujemy wspólnie – już teraz przygotowujemy nasze pamiętki (własne, drużyny, szczerpu, kręgu). We wrześniu przyjmować będziemy eksponaty – mogą to być: zdjęcia, kroniki, proporce, pamiętkowe znaczki i plakietki, stare dokumenty, książki, czasopisma, stare mundury, chusty i wszystko to, co obrazuje naszą harcerską działalność dawniej i dzisiaj. Wystawę otworzymy na początku października w Muzeum Oświaty.

W następnym numerze Jubilatki podamy informację o terminie, miejscu i sposobie przyjmowania eksponatów wystawowych w depozyt.

- * we wrześniowym numerze Jubilatki podamy wszystkie zadania 85-lecia harcerstwa w Bydgoszczy, które będziemy realizować do końca roku 2002. Jeśli macie ciekawe propozycje zadań i imprez, które nie były jeszcze ujęte w programie obchodów 85-lecia, a chcielibyście je zaproponować innym – zgłoście je do zespołu ds. obchodów 85-lecia do końca sierpnia.

PIERWSI BYDGOSCY SKAUCI

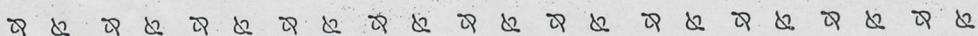
Początki polskiego skautingu w Bydgoszczy sięgają 1917 roku, kiedy to do „Towarzystwa Terminatorów” zaproszono letniego wieczoru przebywającego w Bydgoszczy „skautmistrza” JANA WIERZEJEWSKIEGO. Wygłosił on pogadankę o nowej – leżącej działającej już od 1911 roku w Galijskiej – Organizacji Skautowej, o której słuchy i do Bydgoszczy pod zaborem pruskim dotarły. Postanowiono założyć przy Towarzystwie drużynę skautową.

Przy wsparciu ks. Jana Filipiaka 8 sierpnia 1917 roku w salce parafialnej kościoła Św. Trójcy zebrali się 40 młodych ludzi – terminatorów z rodzin rzemieślniczych i robotniczych, których łączyła pasja patriotycznego działania w okresie, kiedy zaborca próbował przekształcić w brutalny sposób miasto Bydgoszcz w „mały Berlin”.

Już na pierwszej zbiórce Jan Wierzejewski przedstawił podstawowe założenia drużyny. Stwierdził, że zgodnie z przyrzeczeniem i prawem skautowym iż „Skaut służy Bogu i Polsce”, działalność organizacji będzie jednoznaczna: wzmacniać poczucie narodowe i ruch niepodległościowy. Pierwsza drużyna była faktem. Z propozycji założyciela – jako umundurowanie służyły zwykłe bluzy sportowe, spodnie „bryczesy” do pończoch pod kolana i kapelusz miękki z drelichu. Na kapelusz z prawej strony podniesionego rądko biało-czerwona kokardę. W ten sposób występowała pierwsza drużyna skautowa w Bydgoszczy podczas polskich uroczystości, jak też w czasie licznych wycieczek terenowych, w trakcie których inicjowano śpiewy patriotycznych piosenek i tradycyjne zabawy ludowe. Zbiórki początkowo odbywały się w gmachu przy pl. Poznańskim 2, zaś po zdekonspirowaniu i nakazie rozwiązania przez Prusaków, druhowie spotykali się u drużynowego Jana Wierzejskiego w budynku przy ul. Chwytowo. Dokształcano się w języku ojczystym i historii, organizowano zbiórki, przeważnie w sobotę za miastem, na których drużynowy przeprowadzał ćwiczenia wojskowe.

Na wzór pierwszej drużyny w szybkim tempie powstawały następne.

17 sierpnia 1919 roku odbył się przegląd tych drużyn, dokonany przez oficjalną komisję koalicyjnych oficerów, w Domu Polskim mieszczącym się przy ul. Wamińskiego 9. Ponieważ Niemcy nadal nie chcieli uznać decyzji traktatu wersalskiego, komenda skautów bydgoskich przez zorganizowanie przeglądu swoich drużyn chciała pokazać urzędującej komisji koalicyjnej polski charakter naszego miasta. Harcerstwo mogło już wówczas okazać swoją siłę i prężność. Liczyło ponad 200 ludzi w pięciu drużynach oraz posiadała samodzielną orkiestrę dętą, dla której instrumenty ufundowało Koło Przyjaciół Drużyn. Do przeglądu wszystkie drużyny przygotowały się na specjalnych ćwiczeniach z terenoznawstwa, pionierki i ratownictwa. Był to pierwszy oficjalny występ całego hufca. Świadcami tego przeglądu była liczna grupa dorosłych bydgoszczan.

NASI ZACNI – SĘDZIWI INSTRUKTORZY – SENIORZY

zasłużeni dla harcerstwa Bydgoskiego

W tej rubryce chcielibyśmy zaprezentować sylwetki najstarszych, ciągle aktywnych członków naszej Organizacji. Są wśród nas. Mimo podeszłego wieku – ciągle działają w naszych szeregach, ciągle z sympatią wspominają harcerskie zwycięstwa. Swe serce na zawsze oddali harcerstwu.

Dzisiaj przedstawiamy dwie osoby – są starsze niż nasze bydgoskie harcerstwo – ale ciągle młodzi duchem. Warto ich poznać.

hm. Marja Semeńczuk

Urodziła się 6 lipca 1911 roku w Kaludze. W Bydgoszczy zamieszkała w roku 1921. W 1926 wstąpiła do 6 Drużyny im. Narcyzy Żmichowskiej przy prywatnym Seminarium Nauczycielskim w Bydgoszczy. Złożyła Przyrzeczenie Harcerskie, była zastępową, potem drużynową. Po maturze w 1931 roku rozpoczęła pracę jako nauczycielka w Szkole Podstawowej Nr 1, potem Nr 6. Wszędzie podejmowała pracę społeczną z drużynami harcerek. W 1935 roku, już jako podharcemistrzyni, uczestniczyła w Jubileuszowym Zlocie ZHP w Spale – była tam odpowiedzialna za pionierkę i śpiew. W latach 1935-1938 pełniła funkcję hufcowej III Hufca Harcerek w Bydgoszczy. W roku 1938 GK Harcerek nadała jej stopień harcemistrzyni. W 1939r. została wysiedlona do Generalnej Guberni, pracowała tam jako nauczycielka tajnych kompletów nauczania i prowadziła tajną drużynę harcerską. W 1945 roku wróciła do Bydgoszczy i podjęła pracę nauczycielską. 3 lipca 1945r. została mianowana Komendantką Chórągw Pomorskiej Harcerek. Za jej kadencji na terenie województwa bydgoskiego powstały 22 hufce harcerek. Pełniła także wiele innych, zaszczytnych funkcji. Od stycznia 1976 roku jest aktywnym członkiem kręgu „Dębowego Liścia”.

(wg opracowania hm. Mieczysława Hojana)

hm. Włodzimierz Bogacki

Urodził się 13 kwietnia 1912 roku. Jako uczeń V klasy Szkoły Powszechnej w Bydgoszczy wstąpił do 1BDH do zastępu „Sępów”. W 1925 roku został zastępowym tego zastępu. W 1926 roku uczestniczył na pierwszym obozie harcerskim jako zastępowy w Trzebińskich koło Sępólna Krajńskiego. W 1928 roku przechodzi do 11BDH gdzie pełnił funkcję przybocznego w nowo powstałej drużynie harcerskiej w Szkole Wydziałowej w Bydgoszczy. W październiku wstępuje do Drużyny Żeglarskiej w Bydgoszczy, była to 16 BDH. W 1930 roku zdobywa pierwszy stopień instruktorski „drużynowego po próbie”. W latach 1930-1935 z polecenia Komendanta Hufca pełnił funkcję instruktora koordynującego działalność harcerską w nowo powstałych drużynach harcerskich w Szkołach Podstawowych w Bydgoszczy. Po reaktywowaniu harcerstwa na 1 Zjeździe Łódzkim w 1956 roku ponownie włącza się do aktywnej działalności w harcerstwie. Zajął się ruchem zachowującym, został wybrany na Namiestnika Zachowego w Ośrodku ZHP w Bydgoszczy. W tym czasie zostało przeszkolonych wielu drużynowych i przybocznego do działalności w Drużynach Zachowych. Działalność w pionie zachowującym była dla niego wielką pasją. Funkcję Namiestnika Zachowego pełnił do roku 1964. 28 września 1992 roku wstąpił do Harcerskiego Kręgu Seniorów „Dębowego Liścia” przy Komendzie Hufca ZHP Bydgoszcz-miasto, do którego należy do chwili obecnej.

(wg opracowania hm. Zdzisława Donarskiego)

Porozmawiajmy o....

Pierwszy skaut Bydgoszczy

Jan Wierzejewski, twórca pomorskiego harcerstwa urodził się w Poznaniu 4 grudnia 1884 roku i już jako młodzieniec w roku 1903 był aktywny społecznie, współzałożył np. Towarzystwo Samokształceniowe „Iskra”. W latach 1906-1910 przebywał w Krakowie, pracując m. in. w Związku Młodzieży Polskiej. Był też współtwórcą „Czytelni Robotniczej im. Jana Kilińskiego” i członkiem Towarzystwa Eleusis założonego przez wybitnego filozofa i gorącego patriotę, prof. Witolda Lutosławskiego. Uczestniczył w zjazdach aktywistów towarzystwa, w tzw. sejmikach filareckich. Spotykał się z przyszlými twórcami skautingu – harcerstwa: Andrzejem Małkowskim, Jerzym Grodyńskim i Tadeuszem Stumillą. Zauroczyła go idea harcerskiego modelu skautingu, z motywem przewodnim walki o niepodległość. Przez pewien czas Wierzejewski pracował zawodowo w drukarni Karola Miarki w Mikołowie na Śląsku.

Na polecenie Lutosławskiego udał się do Westfalii-Nadrenii, by tam wśród Polaków, emigrantów-robotników, prowadzić pracę kulturalno-oświatową, chroniącą przed wynarodowieniem. Był zecerem-skladaczem w gazecie „Wiarus Polski” w Bochum. Założył też drużynę skautową im. Zygmunta Miłkowskiego (T.T. Jeża).

Działalność tę przerwał wybuch I wojny światowej. Powołano go do armii pruskiej. Zwolniony z wojska po 2 latach, przyjechał do Poznania. Razem z bratem Wincentym Wierzejewskim, tajnym komendantem Polskiej Organizacji Wojskowej Zaboru Pruskiego, udał się do Bydgoszczy, dokąd z Westfalii przyjechała jego żona Pelagia i syn Edmund. W Bydgoszczy, jako linotypista-zecer pracował w „Dzienniku Bydgoskim” wydawanym przez Jana i Wincentynę Tesków. Jako członek Głównej Komendy Skautowej w Poznaniu, Wierzejewski 8 sierpnia 1917 roku zawiązał w Bydgoszczy, przy kościele Św. Trójcy, pierwszą drużynę skautową im. Stanisława Staszica, skupiającą młodych adeptów sztuki drukarskiej i członków towarzystwa Terminatorów. Przygotowując młodzież do walki zbrojnej o niepodległość, Wierzejewski w październiku 1917r. przeprowadził nocne ćwiczenia terenowe w okolicach Murowańca. Wypraw takich później było więcej, a łączono je ze spotkaniami patriotycznymi z ludnością wsi.

Władze zaborcze, w lutym 1918r. rozwiązały zarówno drużynę, jak i Towarzystwo Młodzieży Katolickiej przy Farze. Wierzejewski nie ustąpił i w swoim mieszkaniu przy ul. Chwytowo 16 organizował konspiracyjne zbiórki oraz powołał do życia II drużynę im. Stanisława Szczepanowskiego i III im. Karola Marcinkowskiego. Powstał komitet obywatelski do Spraw skautowych oraz dalsze drużyny skautów – IV drużyna im. Jana Kilińskiego i V drużyna im. Zawiszy Czarnego, a także pierwsza drużyna żeńska. We wrześniu 1918 roku władze harcerskie powołały Wierzejewskiego na naczelnika drużyn wielkopolskich.

Ostatnim pulicznym wystąpieniem druha Wierzejewskiego był udział w zlocie 25-lecia Harcerstwa Wielkopolskiego w Międzychodzie nad Wartą w lipcu 1937r. gdzie otrzymał honorową, harcerską odznakę jubileuszową. Wkrótce potem – 14 października – odszedł na Wieczną Wartę w swoim rodzinnym Poznaniu. Pochowano go na cmentarzu w Luboniu.

hm. Władysław Andrusikiewicz

Na wystawie fotografii możemy obejrzeć migawki z działalności ZDH „ECHO”. We wrześniu zmiana ekspozycji – oczekujemy na propozycje – każde środowisko ma szansę zorganizować wystawę.

1458

REGULAMINY

wyciąg z Regulaminu Nocnego Biegu Pamięci

Cel biegu: uczczenie ofiar II wojny światowej, poznanie miejsc Pamięci Narodowej, uczczenie jubileuszu 500-lecia FARY, zainicjowanie harcerskiego startu 2002

Termin i miejsce: bieg odbędzie się bez względu na pogodę w nocy z 31.08/1.09.2002r. Zbiórka uczestników biegu 31.08.2002 o godz. 22.45 przed kościołem p.w. Zmartwychwstania Pańskiego przy ul. kard. St. Wyszyńskiego 58. Przed wyruszeniem na trasę biegu przewidziane jest spotkanie z historyczną piosenką w kręgu ognia. Zakonczenie biegu 1.09.2002 apelem i złożeniem kwiatów o godz. 4.45 na Starym Rynku. Bezpośrednio po apelu w kościele Farym zostanie odprawiona przez Kapelana Hufca msza św. w intencji poległych i pomordowanych harcerzy i instruktorów.

Zgłoszenia do dnia 29.08.2002 godz. 21.00 w Komendzie Hufca w godzinach dyżurów lub u komendanta biegu dl. Rafała Zelek tel. 322-45-79. W zgłoszeniu należy podać numer i nazwę drużyny, imię i nazwisko pełnoletniego opiekuna, ilość uczestników. Dla uczestników nie zgłoszonych organizator nie gwarantuje świadczeń.

Na starcie opiekun przekazuje aktualną listę uczestników zawierającą imiona i nazwiska wszystkich uczestników rajdu wpłacając jednocześnie wpisowe 1 zł od osoby.

Pozostałe informacje o uczestnikach, wyposażeniu, ubezpieczeniu i świadczeniach organizatora w regulaminie w teczkach w KH lub w korespondencji.

„WSZYSTKO CO NASZE OJCZYŹNIE ODDAMY”

Wszystko co nasze, Ojczyźnie oddamy!

W niej tylko życie ... więc idziem, by żyć!

Świty się bielą ... rozewrzm im bramy!

Rozkaz wydany: „Wstań! Ku słońcu idź”

W wolności życie ... tylko w niej krok dumny!

Nic, że daleka ... przecie dojdziem doń ...

I przyjdzie chwila – pierwszy szereg z trumny

W słońcu rozzłoci podniesioną skroń ...

Po ziemi naszej roześlęm harcerzy ...

Pobudką zagrzmia: „Zbudź się! Prawdzie służ”!

A wszystko wstanie, wkół się rozszermierzy,

By Matkę Polskę osłonić wśród burz ...

Niech płoną serca! Niech płoną, jak wici!

Od ócz płonących zginie nocy mrok ...

Ujrzy Ojczyzna: w zwarte szyki zbici,

Idziem z rozkazem: „Czuwaj! Równy krok!”

(Ignacy Koziellewski)

rok1911

Kącik
poetycki

Kącik historyczny

15 października 1911 roku w I numerze „Skauta” – pisma młodzieży polskiej – zamieszczony został wiersz „Wszystko co nasze Ojczyźnie oddamy”. Autorem tych strof był przyjaciel Olgi i Andrzeja Małkowskich – Ignacy Koziellewski. Wiersz ten nazywano także „Marszem skautów”. Śpiewano go na melodię „Na barykady ludu roboczy”. Olga Drahonowska – Małkowska dopisała słowa refrenu i nadała pieśni niepodległościowy, bojowy charakter.

Ramię pręż – słabość krusz

Ducha też – Ojczyźnie milej służ

Na Jej zew – w bój czy trud

Pójdzie rad – harcerzy polskich ród.

Od roku 1934 „Marsz skautów” staje się hymnem harcerskim. Dwie uchwały dwóch Zjazdów ZHP, z dwóch jakże znaczących lat, potwierdzają oficjalnie ten wybór: z roku 1956 i 1981.

wg B. Wachowicz „Druhno Oleńko! Druhu Andrzeju!”

oraz „90 lat z harcerską piosenką” Instruktorski

Krąg Pokoleń „Romanosy”